

Chanukah Through the Eyes of the Mystics

R' Daniel Raphael Silverstein

Podcast 1: The Triumph of Surrender: Finding the Light in Letting Go

R' Chaim Vital (1542 – 1620) was the foremost disciple of the Arizal, R' Yitzchak Luria (1534 – 1572), the preeminent leader of the Tzfat kabbalists, and the father of contemporary Kabbalah. Pri Etz Chaim (The Fruit of the Tree of Life) is one of Rav Vital's primary attempts to explain the Arizal's teachings. How does his kabbalistic description of Chanukah relate to the story we know, and to the way we celebrate the festival?

Pri Etz Chaim

Gate of New Month, Chanukah & Purim 4:2

The secret of the eight days of Chanukah is that She receives the light of Hod (Glory, Gratitude, Humility) itself.

...
She receives the light from Hod through the path of Netzach (Triumph, Eternity).

...
Therefore we say Al HaNissim in the blessing of the Amidah prayer called Modim (Thanksgiving) which relates to Hod.

פרי עץ חיים

שער ר"ח חנוכה ופורים ד:ב

סוד שמונת ימי חנוכה
איהי מקבלת אור ההוד בעצמו

...
מקבלת איהי אור מן ההוד
על ידו דרך הנצח

...
לכן אנו אומרים על הנסים
בברכת מודים
שהוא כנגד ההוד

During Chanukah, we add this passage, known as 'Al HaNissim' (For the Miracles) to our traditional prayers. What does it strike you as being about, and what does it seem to omit? Who or what do you think the Hasmoneans fighting for, and whose fight are they described as fighting in this text?

Al HaNissim

In the days of Matityahu, the son of Yochanan the High Priest, the Hasmonean and his sons, when the wicked Hellenic government rose up against Your people Israel to make them forget Your Torah and violate the decrees of Your will. But You, in Your abounding mercies, stood by them in the time of their distress.

You waged their battles, defended their rights, and avenged the wrong done to them.

You delivered the mighty into the hands of the weak, the many into the hands of the few, the impure into the hands of the pure, the wicked into the hands of the righteous, and the wanton sinners into the hands of those who occupy themselves with Your Torah.

על הניסים

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול
השמונאי וּבָנָיו
כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה
עַל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ
וְלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ
וְאַתָּה בְּרוּחְמֶיךָ הַרְבִּים
עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם
רַבַּת אֶת רִיבָם
דָּנַת אֶת דִּינָם
נִקְמַתְךָ אֶת נִקְמָתָם
מִסָּרֶת גְּבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים
וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים
וְטַמְאִים בְּיַד טְהוּרִים
וְרָשָׁעִים בְּיַד צְדִיקִים
וְזָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ

It is significant that little is said about Chanukah in early rabbinic texts outside of a few pages of the Talmud, in Tractate Shabbat. What questions does the following excerpt raise for you, and how might the passage underneath it help us to understand it?

Babylonian Talmud, Shabbat 21b

Bet Shammai say:
On the first day, eight lights are lit and thereafter they are progressively reduced.
And Bet Hillel say:
On the first day, one is lit and thereafter they are progressively increased.

תלמוד בבלי שבת כא:ב

בית שמאי אומרים
יום ראשון מדליק שמנה
מכאן ואילך פוחת והולך
ובית הלל אומרים
יום ראשון מדליק אחת
מכאן ואילך מוסיף והולך

Babylonian Talmud, Avodah Zarah 8a

Mishnah: These are the festivities of the idolaters: Kalenda, Saturnalia, Kratesis, the anniversary of accession to the throne as well as [royal] birthdays and anniversaries of deaths.

Gemara: R' Chanan bar Rava said:
Kalenda is observed on the eight days following the [winter] equinox. Saturnalia is observed on on the eight days preceding the equinox.

Our Rabbis taught: When Adam saw the day getting progressively shorter, he said, “Woe is me, perhaps because I have sinned, the world around me is being darkened and returning to chaos and confusion; this then is the kind of death to which I have been sentenced from Heaven!”

So he began fasting for eight days. But as he observed the winter solstice and noted the day getting progressively longer, he said, “This is the world’s course,” and he began observing a festival for eight days. The following year, he appointed both as festivals.

תלמוד בבלי עבודה זרה ח:א

מתני' ואלו אידיהן של עובדי כוכבים
קלנדא וסטרנורא וקרטיסים
ויום גנוסיא של מלכיהם
ויום הלידה ויום המיתה
...
גמ' אמר רב חנן בר רבא
קלנדא ח' ימים אחר תקופה
סטרנורא ח' ימים לפני תקופה

ת"ר לפי שראה אדם הראשון
יום שמתמעט והולך
אמר אוי לי שמא בשביל שסרחתי
עולם חשוך בעדי
וחוזר לתוהו ובוהו
וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים

עמד וישב ח' ימים בתענית
כיון שראה תקופת טבת
וראה יום שמאריך והולך
אמר מנהגו של עולם הוא
הלך ועשה שמונה ימים טובים
לשנה האחרת עשאן לאלו ולאלו ימים טובים

What is the difference between the story above and the one below in terms of how our primal ancestor related to darkness? Which one resonates more with you in this moment?

Genesis Rabbah 11:2

When the sun sank at the end of Shabbat, darkness began to set in and Primal Adam was terrified, as it says: “I said, 'Darkness will darken me, and the night will be as light about me’” (Psalms 139:11). 'Shall he of whom it was written –“he shall strike at your head” (Gen. 3:15) now come to rape me?!

What did the Holy One, blessed be He, do for him? He made him find two flints, which he struck against each other. Light came forth and he said a blessing over it. Hence it is written: “But the night was light about me – *Ba’adenti*” (ibid.) i.e. the night was light in my Eden.

בראשית רבה יא:ב

כִּינּוֹן שֶׁשָׁקַעָה הַחֲמָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת
הַתְּחִיל הַחֶשֶׁךְ מִמְשַׁמֵּשׁ וּבָא
וְנִתְּיָרָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁנֵאמַר
וְאָמַר אַךְ חֶשֶׁךְ יִשׁוּפְנִי וְלִילָה אֹרֶךְ בְּעַדְנִי
אוֹתוֹ שֶׁכְּתוּב בּוֹ
הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנוּ עֶקֶב
בָּא לְהַזְדוּג לִי

מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
זָמַן לוֹ שְׁנֵי רֵעִים וְהִקְיִשׁוֹן זֶה לְזֶה
וַיֵּצֵא מֵהֶן אֹרֶךְ וּבִרְךְ עֲלֵיהֶן
הַדָּא הוּא דְכָתִיב
וְלִילָה אֹרֶךְ בְּעַדְנִי

The following passage is read as we light the Chanukah candles. What questions does it raise for you?

HaNerot Halelu

We kindle these lights for the miracles and the wonders, for the redemption and the battles that you made for our forefathers, in those days at this season, through your holy priests. During all eight days of Chanukah these lights are sacred, and we are not permitted to make ordinary use of them except for to look at them in order to express thanks and praise to Your great Name for Your miracles, Your wonders and Your salvations.

הנרות הללו

הַנְרוֹת הַלְלוּ אֲנִי מְדַלִּיקִין עַל הַנְּסִים
וְעַל הַנְּפִלְאוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמַּלְחָמוֹת
שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם
בְּזִמְנֵן הַזֶּה עַל יְדֵי כַּהֲנֵיךְ הַקְּדוֹשִׁים
וְכָל שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנוּכַת הַנְרוֹת הַלְלוּ קוֹדֵשׁ הֵם וְאִין
לָנוּ רִשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם
אַלֵּא לְהַאִיר אוֹתָם בְּלִבָּד
כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
עַל נִסֶּיךָ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעוֹתֶיךָ

R' Yisrael Hopstein (1737 – 1814), also known as the Maggid of Kozhnitz, was an important leader of Polish Chasidism and founder of the Kozhnitz dynasty. He was a student of the Maggid of Mezritch and R' Elimelech of Lizhensk, and wrote prolifically. In his work Avodat Yisrael (The Service of Israel) he weaves kabbalistic teachings into his commentary on the Torah and other key texts. What does his commentary on the verse below suggest about Hod and the spiritual work of Chanukah?

Exodus 27:20

You shall instruct the Israelites to bring you clear oil of beaten olives for lighting, for kindling lamps regularly.

שמות כז:כ

וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִית לְמִאֹר
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד

Avodat Yisrael on Parshat Tetzaveh

“You shall instruct...”

The midrash (Exodus Rabbah 36:4) teaches on the verse, “You call and I respond to You; You long for the work of Your hands” (Job 14:15) that “longing” always means desire.

We “see light in Your light” (Ps. 36:10) yet you instruct us to light candles!

Job said this verse (and its alluded meaning) in astonishment. “You call and I respond to You” means that all the Torah we learn, all the prayers we pray, and all the good deeds we do, are all from You – Master of the Worlds!

For you gave us the five parts of speech, the five senses and 248 limbs.

And You give life to all of them, enlivening them in every moment. And without You we are entirely nothing. Therefore, all the “calling” we do and the sanctity we create, it is as if You are calling and doing it all. For all of our intellect and strength are Yours.

Therefore, “You call and [Your very own] I responds to You” For all of our deeds are merely a response to a call. When we turn ourselves to the side of merit, to Your pure Will, this is like a response. And even though it is all Yours, “You long for the work of Your hands” meaning that You desire it. We cannot understand Your secret, why You desire to hear Torah or prayer from our mouths.

And similarly with the candles: “in Your light we see light” (Ps. 36:10) – yet you instruct us to light candles! And “thought cannot grasp You at all” (Tikunei Zohar 17a) and no one can understand this secret. Only “the revealed teachings are for us and our children to perform” (Deut. 29:28) Amen.

עבודת ישראל על פרשת תצוה

ואתה תצוה

איתא במדרש הה"ד

תקרא ואנכי אענך

למעשה ידיך תכסוף

אין תכסוף אלא לשון תאוה וכולי

אנו באורך נראה אור

ואתה מצוה להדליק נרות וכולי

איוב אמר הפסוק הזה ורמז בזה בלשון תמוה

תקרא ואנכי אענך פירוש

כי כל התורה שאנו לומדים

וכל התפלות שאנו מתפללין

וכל מעשים טובים שאנו עושים

הכל משלך רבון העולמים

כי אתה נתת לנו ה' מוצאות הפה

וחמשה חושים ורמ"ח איברים

ואתה מחיה את כולם ומשפיע בהם בכל רגע

וזולתך אנו אפס ואין

וא"כ כל הקריאה והקדושה שאנו עושים

הוי כאלו אתה קראת ועשית

כיון שכל השכל והכח שלך הם

א"כ הוי כאילו תקרא ואנכי אענך

שכל מעשינו הם

רק כענין עונה לקריאה

ואנו מטין את עצמינו לכף זכות לרצונך הטהור

והרי זאת רק כמו עונה

ואפ"ה למעשה ידיך תכסוף

לשון תאוה כיון שהכל שלך

א"כ אין לעמוד בסדך

למה אתה מתאוה לזה

לשמוע תורה ותפלה מפינו

וכן ענין הנרות באורך נראה אור

ואתה מצוה אותנו להדליק נרות

ולית מחשבה תפיסא בך כלל

ואין לעמוד על סוד הענין

רק הנגלות לנו ולבנינו לעשות

אמן

How does the midrash on this verse, below, help us to clarify the mystery of Hod?

Numbers 8:2

Speak to Aaron and say to him: “When you light the lamps, the seven lamps shall cast their light toward the face of the menorah.”

במדבר ח:ב

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנְּרוֹת אֶל־מוֹלַת פְּנֵי הַמְּנוֹרָה
וְאֵירוֹ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת

Numbers Rabbah 15:8

The above verse may be compared to a king who had a beloved friend and told him, "I'm coming to your home for dinner, go and make preparations for me."

His friend went and prepared a simple bed and a simple table and a simple lamp.

When the king came, with him came his surrounding entourage and a golden lamp in front of him [borne by a servant].

When his friend saw all the honor [of the king] he became embarrassed and hid all that he had prepared, for it was so ordinary.

The king said, "Didn't I tell you I'm coming for dinner, why haven't you prepared anything for me?"

His friend said, "I saw all the honor that surrounds you and I became embarrassed and I hid everything I'd prepared for you, for it was so ordinary."

The king replied, "By your life, I reject everything that I brought. Because of my love for you, I only want to use your things."

So too, the blessed Holy One is all light...yet He tells Israel to prepare a Menorah and candles!

And as soon as they light the menorah, the Shechinah arrives.

במדבר רבה בהעלותך טו:ח

למה"ד למלך שהיה לו אוהב
אמר לו המלך

תדע שאצלך אני סועד
אלא לך ותקן לי

הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט
מנורה של הדיוט ושלחן של הדיוט

כיון שבא המלך באו עמו
שמשין סיבבו מיכן ומיכן

מנורה של זהב לפניו

כיון שראה אוהבו את כל הכבוד

התבייש והטמין את כל מה שהתקין לו

שהיה הכל הדיוטות

א"ל המלך לא אמרתי לך שאצלך אני סועד
למה לא התקנת לי כלום

אמר לו אוהבו

ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך
ונתביישתי

והטמנתי כל מה שהתקנתי לך
שהיו כלי הדיוטות

אמר לו המלך

חיך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי

ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך

וכן הקב"ה כולו אורה...והוא אמר לישראל

התקינו לי מנורה ונרות

כיון שעשו באת שכינה